

PUKÁNSZKY BÉLA – SZÜTS ZOLTÁN – KALÓNÉ SZÜCS ERZSÉBET – RÉVÉSZ LÁSZLÓ

A PEDAGÓGUSKÉPZÉS MÚLTJA, JELENE ÉS JÖVŐJE
AZ ESZTERHÁZY KÁROLY KATOLIKUS EGYETEMEN*Iskolákat teremtő főpapok – A katolikus egyetem létesítésének előzményei Egerben*

Az iskolaügy történetét áttekintve jól látható, hogy az egyes történeti korszakokban milyen sokrétű gazdasági, társadalmi, politikai és kulturális összefüggések befolyásolták egy adott régió oktatási rendszerének alakulását. Kézenfekvő és látványos megoldás a rendszerek alakulásának tendenciáit egy-egy szemléletes magyarázó elvet kínáló modellel (mint például a centrum-periféria viszony, a kulturális lejtőelmélet stb.) magyarázni. Van azonban egy tényező, amely bizonyos esetekben felülírhatja a nagyívű fejlődésmodelleket. Ez pedig az elkötelezetten koncepciózus és elszánt iskolaalapító személyiségek hatékony teremtőereje.¹ Az egri katolikus oktatásügy történetében különösen érzékletesen látszik ennek a személyekhez köthető teremtő-alkotó erőnek a megnyilvánulása. A következő rövid vázlatban az iskolaügy fejlődését és az egyetemi gondolat születését vizsgálva e hatóerő fontosságának illusztrálására teszünk kísérletet.

Eger középszintű iskoláinak őse a káptalani (székesegyházi) iskola, amelyről egy 1275-ben keletkezett oklevélben olvashatunk először. Az iratot II. András egri megyés püspök adta ki, s benne az egri káptalan birtokviszonyait rendezte. Ennek során forrásként hivatkozik a szerző Pál veszprémi püspök egyik levelére, aki gyermekkorától fogva az egri egyház iskolájában tanult, ezért tisztaban lehetett a káptalan járandóságaival.² Békefi Remiggel együtt ebből arra következtethetünk, hogy Egerben 1275 előtt is létezett középfokú klerikus iskola.³ Ugyancsak ő értesít bennünket arról, hogy Tamás egri püspök 1421-ben

¹ Verók Attila egyik tanulmányában utal a német történészprofesszor, Ferdinand Seibt véleményére. Eszerint a 18. század második felében Nyugat- és Kelet-Európa között olyan mérvű kulturális szakadék jött létre, amely elvileg semmi esélyt nem biztosított volna a kontinens nyugati felén működő több mint 40 egyetem mellett keleten újabb egyetemelapításra. Barkóczy Ferenc és Eszterházy Károly azonban éppen az egyetem iránti kulturális szükségletet felismerve tettek meg minden tőlük telhetőt egy „publica universitas” létesítése érdekében. (VERÓK, A., *Az egyetemépítő Eszterházy Károly*, in *Tanulmányok Eszterházy Károly egri püspök szellemi és épített örökségéről*, szerk. DINNYÉS, P. – NAGY, A., Eszterházy Károly Egyetem Líceum Kiadó, Eger 2020, 79–94. <http://publikacio.uni-eszterhazy.hu/6605/> – utolsó letöltés: 2023. július 20.

² NAGY, B., *Az egri Főgimnázium története (1776–1914)*, Érseki Liceumi Könyvnyomda, Eger 1914, 5. https://mandadb.hu/tetel/44693/Az_Egri_Fogimnazium_tortenete_17761914 – utolsó letöltés: 2023. július 20.

³ BÉKEFI, R., *A káptalani iskolák története Magyarországon 1540-ig*, Magyar Tudományos Akadémia, Budapest

a bécsi egyetemnek írt levelében két tudós embert – egy jogtudóst és egy bölcsezt (aki mester a „szabad tudományok terén”) – kért tanárnak a káptalani iskolába. A 13. századtól kezdve ismerjük az egri iskola tanárainak neveit. A tanításról akkoriban az olvasó és az éneklő kanonok⁴ csak formálisan gondoskodott, a tényleges tanítást a felügyeletük alatt álló sublector és succentor végezte. Egerben 1319-ben Domonkos volt a sublector és Ferenc a succentor.⁵ 1444-ből már az iskola igazgatójának – korabeli nevén „rector scholae Agriensis” – nevét is ismerjük: Thordai Zsigmond. Azokban az időkben a székeskáptalani iskolába elsősorban egyházi pályára készülő fiúk jártak. Az oktatás elemi és középfokú ismeretekre terjedt ki, helyenként a magasabb tudományokba (teológia, bölcselet, jog) is bevezették a tanulókat. Alap-, közép- és felsőfokú iskolák egymásra épülő kiforrott rendszerről ekkor még nem beszélhetünk. A középkori gyökerekre visszavezethető egri káptalani iskola még a 16. század második felében is működött: Verancsics Antal (1504–1573) egri főpap (későbbi pécsi püspök, korának kiemelkedő jelentőségű gondolkodója) 1558-ban szervezte újjá. Két tanárt (egy teológust és egy, a bölcészettudományokban jártas tudóst) alkalmazott, akiknek az volt a feladatuk, hogy papokat képezzenek az egyházmegye számára.⁶ Figyelemre méltó annak a középkori iskolai gyakorlatnak a továbbélése, hogy az egyetemről kikerülő tudósok úgy oktattak, hogy előtte nem részesültek semmiféle pedagógiai képzésben. Szervezettebb formát öltő „tanárképzésről” első ízben a jezsuita iskolák világméretekben érvényes egységesítő szabályzata, az 1599-ben kiadott Ratio atque institutio studiorum gondoskodott, amely bevezette a collegium repetentium („ismétlők tanulócsoportja”) intézményét. Ennek keretei között a tanári pályára készülő szerzetesek átismételték a diákkorukban már tanult tananyagot.

Az egri káptalani iskola akkor szűnt meg, amikor a török 1596-ban elfoglalta Eger várát. 1687 végén a város felszabadult a török uralom alól, a menekültek helyét az új lakók népesítették be. Velük együtt új szerzetesrend telepedett le Egerben. 1687. december 18-án a jezsuiták nyitották meg itt missziós házukat, majd a következő év elején középiskola létesítésébe kezdtek. A telket, ahol korábban török polgárok házai álltak, az első egri jezsuita szerzetes, Pantalonyák István választotta ki. Kezdetben csak ketten voltak. Jelentős hittérítő munkát kellett végezniük, mert a szomszédos vidékről betelepült lakosság „*a katolikus keresztény vallást csak nevérol ismerte*”.⁷ A jezsuiták munkáját lehetőségükhöz mérten⁸ anyagiakkal is jelentősen támogatták a katolikus főpapok, így

1910, 78. <http://real-eod.mtak.hu/5482/> – utolsó letöltés: 2023. július 20.

⁴ A lector kanonok és a cantor kanonok a katolikus területi igazgatási szervezet, a káptalan magas rangú tagjai.

⁵ NAGY, *Az egri Főgimnázium története (1776–1914)* 5.

⁶ Uo. 6.

⁷ KASSUBA, D., *Az egri főgimnázium, in Magyarország vármegyéi és városai. Heves vármegye.* szerk. BOROVSKY, S., Országos Monográfiai Társaság, Budapest 1909, 306–307. https://adt.arcanum.com/hu/view/Borovszky_Heves/?query=MAgyarorsz%C3%A1g+v%C3%A1rmegey%C3%A9i&pg=1&layout=s – utolsó letöltés: 2023. július 20.

⁸ A katolikus egyház csak fokozatosan tudta visszaszerezni a török uralom alatt elvesztett javait.

Fenesty György (1632–1699) egri püspök és Széchenyi György (1603–1695) gróf, esztergomi érsek, aki 1689-ben alapította meg az egri jezsuita gimnáziumot, amelynek működését a szepesmegyeri savniki ciszterci apátság birtokainak bevételeivel támogatta.

A jezsuita gimnáziumokban a Ratio Studiorum határozta meg az oktatás tartalmát, rendszerét és nevelési elveit. Ez öt gimnáziumi évfolyamot különböztetett meg: a grammatika első három évfolyamát (principia, grammatica, syntaxis), valamint a humaniora két évfolyamát (poetica, rhetorica). Gimnáziumba olyan fiúk járhattak, akik tudtak írni, olvasni, és alapvető számtani tudással is rendelkeztek. Általában a falusi vagy városi anyanyelvi kisiskolákból kerültek is, esetleg magánnevelők oktatták őket. Kezdetben – nem lévén elég tanuló – a jezsuiták is nyitottak az előbb öt-, majd hatosztályos gimnáziumra felkészítő, elemi ismereteket oktató tanulócsoportokat. (Őket nevezték parvistáknak.)

A jezsuiták egri missziójának és iskolájának egyik legelkötelezettebb támogatója volt Telekessy István (1633–1715) püspök, aki – az egri káptalan kérését meghallgatva, a felsőmagyarországi katolicizmus megerősítése céljából 1709-ben, hosszú előkészítő és adománygyűjtő munka után, a jezsuiták közreműködésével – papnevelő intézetet alapított a városban. A szeminárium falai között már teológiai oktatás is folyt.⁹ Figyelemre méltó tény, hogy a papnevelésben nemcsak klerikusokat oktattak, hanem anyagilag rászoruló nemesi családok fiait is, akiktől nem feltétlenül várták el a papi pályára lépést. További fontos körülmény, hogy a felvételnél előnyben részesültek az „eretnek szülők gyermekei”.¹⁰

Az egri katolikus iskolaügy fejlődésének következő fontos állomása volt a kánjogi akadémia megteremtése 1740-ben, amely Foglár György (1670–1754) kanonok, címzetes püspök nevéhez fűződik. A nagyszombati egyetem jogi kara után ez volt a második ilyen nemű iskola a korabeli Magyarország területén. A kánonjog első tanára Egerben Nedeczki László (1703–1759) jezsuita atya volt.

A tanítás módszere leginkább a tanári előadás, diktálás és a magyarázat volt. Az oktatás szerves részét képezte a rendszeres nyilvános vita (disputatio) is, amelyen az akadémia hallgatóin kívül sokszor vendégek is részt vettek, köztük az egri püspök, a pécsi és a szepesi prépost, kanonokok és jezsuiták. A diákoknak a hetente háromszor tartott kisebb vizsgán (scabellum) és az ünnepélyes keretek között zajló őszi és húsvéti nagy vizsgán (examen) kellett számot adniuk az elsajátított tananyagról.

Amikor Barkóczy Ferenc (1710–1765) gróf, a bölcsészettudományok doktora 1745-ben elfoglalta egri püspöki székét,¹¹ már javában zajlott a bécsi egyetem átszervezése (1749–1753),

---

⁹ BOZSIK, P., *Az egri papnevelés története a XVIII. században 1780-ig. Hittudori értekezés.* Érseki Lyceum, Eger 1910, 62. https://mandadb.hu/tetel/72615/Az_egri_papneveles_tortenete_a_XVIII_szazadban_1780ig – utolsó letöltés: 2023. július 20.

¹⁰ BOZSIK, *Az egri papnevelés története a XVIII. században 1780-ig* 64.

¹¹ Barkóczy 1745 és 1761 között töltötte be ezt a tisztséget.

amely Mária Terézia intenciói alapján ment végbe, amelynek a lényege az államosítás és az egységesítés volt. A reform értelmében az alapozó bölcsészettudományi (filozófiai) képzés két esztendőre csökkent. Az ausztriai császári plánum mintájára a jezsuiták nagyszombati egyetemét is átszervezték. A változások egyik eleme az volt, hogy a teológiai felsőbb iskolákban ezt követően csak egyetemi végzettséggel rendelkező tanár oktathatott. Barkóczy Ferenc a királynő elkötelezett híve volt, ezért egri püspökként (1745–1761) azonnal hozzálátott az egri hittudományi oktatás átalakításához. Ennek részeként 1754-ben a hittudományi képzést kivette a jezsuiták kezéből, és saját egyházmegyéjének papjaira bízta.¹² Az átszervezett teológiai képzés megindítása ünnepélyes keretek között zajlott le 1754. november 5-én. Ennek során Barkóczy püspök bejelentette, hogy a már működő – teológiai és jogi képzés nyújtó – püspöki főiskolához alapozó bölcséleti képzést is kapcsol, és az új intézményt egyetemi ragra (publica universitas) kívánja emeltetni.¹³ Kezdetben az egyetemmé nyilvánítást Mária Terézia sem ellenezte.

A püspök 1760 tavaszán egy újabb stratégiai lépést tett az egri egyetem alapjainak lefektetésére: az egymázmegyéje másik nagy városában, Kassán működő jezsuita papnevelő intézetet áttelepítette Egerbe, idecsatolva a kassai intézmény anyagi forrásait is. Ez a lépés egyrészt teljesen megfelelt a bécsi udvar jezsuitaellenes törekvéseinek, másrészt pedig az egri papnevelde rangjának jelentős emelését is jelentette, mellyel az egyetemmé válás indokai erősödtek.¹⁴

A Bécsből induló egységesítő felsőoktatási reformok gyakorlatba történő átültetése a nagyszombati jezsuita egyetemen lassan és kitérőkkel haladt. Így történhetett meg, hogy a helytartótanács 1760-ban az egri jogi iskola tanulmányi rendszerét tette meg követendő mintának a nagyszombati jogi kar számára.¹⁵ Fontos megemlítenünk, hogy orvosi képzés abban az időben a nagyszombati egyetemen sem folyt, az orvosnak készülő magyar ifjak a bécsi, a bolognai és a római egyetemen tanulhattak. Az egyetemi diplomával rendelkező tudós és gyakorlott orvosok száma csekély volt abban az időben, versengtek értük. Markhot Ferenc (1718–1792), aki Bolognában szerezte orvosi diplomáját, 1758-ban Barkóczy püspök invitálására jött Egerbe, ahol Heves megye és Eger város tisztiorvosává nevezték ki, emellett a papi szeminárium és a Barkóczyak házi orvosaként tevékenykedett. Később Eszterházy Károly püspök mellett fontos szerepet töltött be az egyetemi szintű orvospképzés megindításért folytatott tárgyalásokban.

¹² BOZSIK, *Az egri papnevelés története a XVIII. században 1780-ig* 102.

¹³ Soós, I., *Az egri egyetem felállításának terve (1754–1777)* in *Az Egri Tanárképző Főiskola Tudományos Közleményei* 5 (1967), 304. <http://publikacio.uni-eszterhazy.hu/1050/> – utolsó letöltés: 2023. július 20.

¹⁴ A kassai jezsuita papképző intézet Egerbe történő áttelepítését indokolták azok az egyre szaporodó számú panaszok, amelyek a kassai iskola működésének hiányosságairól, az ott uralkodó áldatlan állapotokról szóltak. (BOZSIK, *Az egri papnevelés története a XVIII. században 1780-ig* 117–118.)

¹⁵ Soós, *Az egri egyetem felállításának terve (1754–1777)* 306.

Egri püspöksége utolsó évében Barkóczy Ferenc megbízta Jozef Ignaz Gerl (1734–1798) Magyarországon sokat dolgozó fiatal bécsi építésszt, hogy a püspöki rezidencia bővítése mellett készítse el egy felépítendő új egyetemi épület terveit. Mivel azonban 1761 nyarán Barkóczyt esztergomi érsekké nevezte ki Mária Terézia királynő, az egyetemtervezés folyamatát már nem irányíthatta tovább. Utóda Eszterházy Károly (1725–1799) gróf lett, aki e téren is átvette elődjétől a stafétabotot: még váci püspökként fogadta Gerl Józsefet, és továbbfejlesztette elődje elképzeléseit a felállítandó egyetem épületéről. A csillagvizsgáló torony és a könyvtár új elemként kerültek be a koncepcióba.¹⁶

Mindeközben Eszterházy Károly már 1761 nyarán látogatást tett Egerben, és részt vett a főiskola egyik teológiai disputációján. Püspöki székét 1762. június 19-én foglalta el.¹⁷ Egyik első teendőjeként az új egyetemi épület építésének ügyét az egyháztanács (konzisztórium) elé vitte, amely testület 1762. október 1-jén megbízta Gerl Józsefet az Eszterházy püspök által továbbfejlesztett koncepción nyugvó tervek elkészítésével. Az elképzelés ekkor még egyemeletes épület volt, amelyben a bölcsélet és a teológia hallgatói kaptak volna helyet, a jogászok nem. Két héttel később azonban a joghallgatóknak otthont adó Foglár-ház megroskadt és életveszélyessé vált. Ez tette indokolttá a második emelet tervezését, az új rajzokkal Gerl 1763 márciusára készült el. Az alapozás 1763 márciusának közepén vette kezdetét.

Ugyanezen év októberében Eszterházy Károly Bécsben tartózkodott, ahol Gerl Józseffel is tárgyalt, akit utasított az épület tetőszerkezetének megemelésére, a még grandiózusabb megjelenés érdekében. Az építésszel komoly nézeteltérése alakult ki, aminek következtében Eszterházy megvált Gerl Józseftől, és a Pápán és Tatán már dolgozó Fellner Jakabot (1722–1780) bízta meg a módosított tervek elkészítésével és az építkezés további irányításával.¹⁸ Fellner 1765-ben vette át a munkálatokat, és a szoroson vett kőművesmunkák a felügyelete alatt 1779-re elkészültek.¹⁹ A további munkálatokat 1780-ban bekövetkezett halála miatt már nem tudta befejezni. Ez pallérjára, Grossmann Józsefre várt, aki 1782-ben készült el a Líceummal.²⁰

Eszterházy Károly püspök 1763. október 14-én Bécsben bemutatta Mária Teréziának a könyvtárral és csillagvizsgálóval kiegészített kétemeletes épület terveit, és egyben kérte az egri egyetem állami elismerését az uralkodó részéről. Ígéretet tett az alapozó bölcsészeti, jogi és teológiai fakultás mellett az orvosi kar megeremelésére is, amelynek

¹⁶ Kiss, P., *Az egri érseki Líceum történetéből*. Eger 2016, 22. <https://mek.oszk.hu/17700/17783/> – utolsó letöltés: 2023. július 20.

¹⁷ Bozsik, *Az egri papnevelés története a XVIII. században 1780-ig* 141.

¹⁸ Nagy, A., *Egyetemalapítási törekvések a barokk Egerben (1700–1828)*, in *Az egyetemi tervektől az egyetemné válásig. A Líceumhoz kötődő egri oktatás története*. szerk., Bartók, B. – Makai, J. – Nagy, A., Líceum Kiadó, Eger 2019, 40.

¹⁹ A Líceum egyes termeiben az oktatás már 1774-ben elkezdődött.

²⁰ Kiss, *Az egri érseki Líceum történetéből* 23.

előkészítő munkálatai Markhot Ferenc orvosdoktor részvételével már folytak. Eszterházy egyetemalapító koncepciójának indoklásában érvként szerepelt, hogy „*Egert azért szeretné a Dunán inneni országrész felsőoktatásának központjává fejleszteni, mert jelenleg csupán a nyugat-magyarországi tanulóifjúság képes nehézség nélkül a nagyszombati, bécsi vagy gráci egyetemet látogatni*”.²¹ Az írásban benyújtott kérelmet a királynő Barkóczy Ferenc egri érseknek adta ki elbírálásra, akit időközben kinevezett a „magyarországi tanulmányi ügyek legfőbb patrónusává”. Hatáskörébe tartozott a teljes magyarországi középfokú és felsőoktatás. Mindemellett utasítást kapott egy olyan hazai tanulmányi reform kidolgozására, amely a bécsi egyetemi reform koncepcióját követi. Ebbe az elképzelésbe viszont nem illett bele az új egri egyetem létesítése, még akkor sem, ha közismert volt, hogy a Nagyszombatból Budára telepített egyetem épületgondokkal küzd. Az elkötelezetten császárhű Barkóczy tehát – diplomatikusan ugyan, de – elutasította Eszterházy egyetemalapítási tervét, mondván, hogy „az egyetemi rang engedélyezését most nem tartja sürgetőnek, mert féltő, hogy az egyetemi privilégium kiadásával megvalósulhatnak olyan törekvések is, melyeket a gyakorlat nem igazol, ezért azok megvalósítására más, megfelelő utakat kell majd keresni”.²²

Eszterházy mindezek után nem kapta meg az engedélyt a püspöki iskola egyetemi rangra emelésére. Ennek ellenére nem hátrált meg, tovább dolgozott az egyetem létesítésén. Hatalmas anyagi terheket vállalt családi birtokainak jövedelméből és az egyházmegye forrásaiból. Bízott abban, hogy a grandiózus épület elkészülte után majd meggyőzi az uralkodót. A klasszikus négyfakultásos egyetem koncepciója lebeghetett a szeme előtt, ez vezethette akkor is, amikor – egy későbbi orvosi kar alapjait lerakva – orvosképző intézetet létesített Egerben.

A Líceum építkezése közben 1769. november 25-én megnyílt Egerben az első magyarországi orvosi iskola, a Schola Medicinalis, megelőzve ezzel a nagyszombati egyetemet.²³ Az egri orvosi iskola képzési idejét öt évre tervezték. Amíg a Domus Universitatis (Líceum) el nem készül, az oktatást az irgalmasrendiek zárdájában kívánták folytatni, ahol kórház is működött. Az irgalmasrendiek egri kórházának orvosiskolává fejlesztése érdekében a püspök saját költségén padokat ácsoltatott, és az oktatásra szánt termekbe kályhákat rakatott. Az első tanévre tíz hallgatót vettek fel. Az iskola működésére vonatkozó püspöki előírások egyebek között a következőket tartalmazták: „*Rendeljük, hogy a most alapítandó iskola elindulásakor a tanítványok kötelező megválogatása eszközöltessék és rendszeresen is csak abszolváltnak filozófusok²⁴ vehetők fel az intézetbe és azok is csak abban az esetben, ha a tudományban*

²¹ Soós, *Az egri egyetem felállításának terve (1754–1777)* 312.

²² Uo. 314.

²³ Kiss, *Az egri érseki Líceum történetéből* 13.

²⁴ A bölcséleti, filozófiai stúdiumok a 19. század közepéig a többi három (teológiai, jogi, orvostudományi) karra előkészítő szerepet töltöttek be.

és az erkölcsökben jó előmenetelt igazoló levelet felmutatnak. A gyakorlati előadásokra a professzor belátása szerint a sebész testvérek²⁵ bejárhatnak. Reméljük továbbá, ha az említett irgalmasrendiek alávetik magukat ezen rendelkezésünknek, amely a közjót akarja szolgálni, amelyet ők is céljuknak kell, hogy tartsanak, sőt, remélem, hogy éppen ezért meg fogják engedni, hogy ebbe a konventbe olyan rendtagok jöjjenek, akik az említett professzort mindenben, amiben csak szükségét szenved megsegítik dicséretesen és hasznosan, vagyis együttműködnek vele”.²⁶ Az első évfolyamon Markhot Ferenc oktatott. Maga mellé javasolta egy bécsi orvosdoktor, Krecsovszky Adalbert felvételét is, de őt Eszterházy egy személyes beszélgetés után nem tartotta alkalmasnak a tanításra.²⁷ A második esztendőben Blek Benjámin anatómiai és sebészeti előadásokat tartott, a harmadik évben Aloisius irgalmasrendi szerzetes botanikát és kémiát tanított.²⁸ Az oktatáshoz használt szakkönyvek is a korabeli orvostudomány élvonalát képviselték.²⁹ Vezérfonalul Markhot a leydeni Herman Boerhaave (1668–1738) *Institutiones medicae* című munkáját írta elő, valamint – a kor szokásaihoz híven – a traktáushoz fűzött kommentárokat javasolta Gerhart van Swieten és Albrecht von Haller (1708–1777) tollából, amit a püspök jóvá is hagyott.³⁰ Az oktatás gyakorlati – mai kifejezéssel élve – „klinikai alapokra helyezésével” Markhot Ferenc megelőzte korát.³¹ A 18–19. század fordulóján ugyanis még nem létezett szervezett klinikum, az orvosi tanulmányokat folytató hallgató legtöbbször saját maga gondoskodott arról, hogy gyakorlati képzésre befogadják egy kórházba.

A tanítás egyetemi színvonalára való törekvést jelzi az is, hogy 1770. szeptember 8-án Brunswick Antal (1746–1793) királyi biztos jelenlétében tartották meg az orvosképző intézet első évfolyamának disputációval egybekötött vizsgáit,³² aki biztatónak látta az eredményeket.³³ Eszterházy Károly 1772-ben kérelemmel fordult Mária Teréziához az orvosdoktori fokozatra való képesítés tárgyában, de az uralkodó ezt elutasította. Az ok nyilvánvaló: ekkor már működött a nagyszombati, időközben „államosított” egyetem orvosi kara, amelyet Mária Terézia 1769 novemberében – tehát az egri orvosiskola indulásával szinte egy időben

²⁵ „Sebész testvér”: seborvos, felcser.

²⁶ LIPP, M., *Az egri irgalmasrendi kolostor, templom és kórház XVIII. századi berendezése. Doktori értekezés* (ELTE, Bölcsészettudományi Kar, Művészettörténet és Művelődéstudományok Doktori Iskola) Budapest 2012, 68. <https://doktori.hu/index.php?menuid=193&lang=HU&ctid=10320> Az eredeti latin szöveget közli: UDVARDY L., *Az egri érseki joglíceum története (1740–1786)*, Az Érseki Líceum Könyvnyomdája, Eger 1898, 45–46. https://adt.arcanum.com/hu/view/OPKM_EgriErsekiJogliceumTorteneteQ_1903/?pg=0&layout=s – utolsó letöltés: 2023. július 20.

²⁷ NAGY, *Egyetemalapítási törekvések a barokk Egerben (1700–1828)* 43.

²⁸ LIPP, *Az egri irgalmasrendi kolostor, templom és kórház XVIII. századi berendezése* 68.

²⁹ RINGELHANN, B., *Az első magyar orvosi iskola*, in *Orvosok Lapja* 1948/15, 505–508.

³⁰ NAGY, *Egyetemalapítási törekvések a barokk Egerben (1700–1828)* 43.

³¹ LIPP, *Az egri irgalmasrendi kolostor, templom és kórház XVIII. századi berendezése* 68.

³² SOÓS, *Az egri egyetem felállításának terve (1754–1777)* 317.

³³ NAGY, *Egyetemalapítási törekvések a barokk Egerben (1700–1828)* 43.

– alapított. (Ezt megelőzően vette el Mária Terézia a jezsuitáktól az egyetemet, és helyezte a helytartótanács irányítása alá.) Az orvosi fakultás oktatóit megyei-városi tisztiorvosok közül verbuválták, de az orvosképzés gyakorlati esetbemutatóit Nagyszombatban akkor még nem tudták biztosítani. Ennek ellenére hozta a királynő azt a rendelkezését, melynek értelmében Magyarországon csak az folytathat orvosi gyakorlatot, az lehet tisztiorvos, aki Nagyszombatban vagy Bécsben szerezte a diplomáját.³⁴ Az egri orvosi iskola ezért – jogalapját nélkülözve – az első öt éves képzési ciklus után 1775-ben megszűnt. Mindemellert azonban Markhot Ferenc további öt éven át végezte Egerben felcserek (seborvosok) és bábaasszonyok képzését.

1777-ben megjelent a Mária Terézia utasítására kidolgozott egyetemes tanügyi rendelet, az I. Ratio Educationis, amely a felvilágosult abszolutista iskolapolitika látványos példája. A Ratio deklarált célja az ifjúság helyes nevelése révén a közjó, a közboldogság elérése. A szociális problémák a fennálló társadalmi berendezkedés megváltoztatása nélkül orvosolhatók, ehhez szükség van az iskolarendszer teljes vertikumának központi irányítására, olyan erős központi akarat érvényesítésére, amely befolyásolja és ellenőrzi az oktatási intézményekben folyó munka tartalmát, módszereit és finanszírozását egyaránt.

A Ratio 14. §-a így fogalmaz: „Az egész országban, s a magyar korona örökös területein egyetlen akadémia létezik, amely az ország központjában, Budán nyert fejedelmi módon elhelyezést, gazdag alapítvány birtokában, ellátva a tudományok összes ágának szakembereivel.”³⁵ Mészáros István egyik tanulmányában más történészek véleményétől eltérő álláspontját fejt ki, amely szerint a Ratio szellemétől idegen bármiféle „kizárólagossági szándék” deklarálása, így a 14. § is leíró ténymegállapítás csupán, semmi több. A rendelet 60. §-a megállapítja, hogy más városok mellett Egerben is létezik „püspöki líceum”. A Ratio terminológiája szerint a líceum voltaképpen „önálló bölcsészfakultás egyházi fenntartásban”.³⁶ Ettől kezdve Eszterházy püspök is a líceum elnevezést használta az egri püspöki iskola bölcséleti képzésére.

Mészáros István felhívja a figyelmet arra a furcsa paradoxonra, hogy II. József uralkodásának első felében, 1783 és 1784 között felmerült a gondolat az előbb Budára, majd Pestre költöztetett nagyszombati egyetem Egerbe való áthelyezésére. 1784 októberében II. József Egerben járt és tárgyalt a püspökkel, de eredménytelenül. Eszterházy 1784. november 1-jén így ír erről Batthyány Ignác gyulafehérvári püspöknek: „...amióta nem akarják az egyetemet Pestről Egerbe áthelyezni, azt az okot hozzák fel, hogy a Líceum épülete nem képes befogadni az összes tudományokat. Dehát Pesten vagy Budán egyetlen épület

³⁴ Soós, *Az egri egyetem felállításának terve (1754–1777)* 317.

³⁵ *Ratio Educationis. Az 1777-i és az 1806-i kiadás magyar nyelvű fordítása*, Fordította, jegyzetekkel és mutatókkal ellátta Mészáros, I., Akadémiai Kiadó, Budapest 1981, 30.

³⁶ Mészáros, I., *Katolikus egyetem szervezési tervek Egerben, 1754–1948* in *Magyar Egyháztörténeti Vázlatok* (1993/1–2), 26.

fogadja vagy fogadhatja be? Könnyebben lehetséges ez itt, Egerben”.³⁷ Idézett tanulmányában Mészáros István utal arra is, hogy amikor Eszterházy Károly egri püspök 1797. december 7-én aláírta a végrendeletét, hatalmas vagyont adományozott kedves intézménye javára, amelynek neve a latin szövegben továbbra is a bizakodást tükrözi: „Domus sic dicta Universitatis seu Lyceum”...³⁸

Eger iskolatörténetének a fentiekben taglalt időszaka is példa arra, hogy a gazdasági, társadalmi, kulturális és politikai körülmények mellett a koncepciózus, teremtő és támogató mecénások kiemelkedő szerephez juthatnak egy adott város és régió oktatásügyének fejlesztése terén. Az előzőekben vázlatosan bemutatott egri iskolatörténeti időmetszet főszereplői az előző áttekintésünkben említett főpapok, közülük is legfőképpen Eszterházy Károly püspök. Verók Attila megfogalmazásával egyetértve: „...ha *de jure* nem is, *de facto* mindenképpen a főpásztort tekinthetjük az egri egyetemi gondolat kiteljesítőjének...”³⁹ E gondolatot továbbszöve állítjuk, hogy mivel 1769 és 1775 között mind a négy egyetemi fakultás (alapozó bölcsészettudomány, teológia, jog, orvostudomány) törzsanyagát egyetemi színvonalon oktatták Egerben, Eszterházy Károly voltaképpen egyetemet létesített, mely joggal tekinthető a mai egri katolikus egyetem eszmei előzményének.

A pedagógusképző jelene

Az elmúlt huszonöt évben folyamatosan jelentek meg a tanárképzésre vonatkozó jogszabályok. Az első, 1998-ban megjelent képesítési követelményt, illetve az annak megfelelően indult képzéseket a 2005-ös felsőoktatási törvény alapjaiban írta felül: 2005-ben indulhatott utoljára a főiskolai és egyetemi szintű tanárképzés, melyet 2008-ban a Bologna-rendszerű, osztott tanárképzés váltott fel. Ez sem volt hosszú életű, hiszen a ciklusokra bontott mesterszintű tanárképzést öt évvel később, 2013-ban felváltotta az osztatlan képzés. A közös képzési szakasz lezárását – azaz 150 szakmai kredit megszerzését – követően a hallgatók választhattak, hogy általános iskolai vagy középiskolai tanári végzettséget szereznek. 2022-ben az osztatlan tanárképzés egységessé vált, jelenleg a hallgatók tanárszakonként különböző szakterületi tudást és valamennyi tanárszakon az oktatásra és nevelésre egységes tanári felkészítést kapnak. Az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem küldetésnyilatkozata szerint: „Az intézmény hagyományaira alapozva, egyház- és nemzetstratégiai célokat figyelembe véve a pedagógusképzés és továbbképzés az egyetem kiemelt feladata marad. A 21. század

---

³⁷ Közli: MÉSZÁROS, *Katolikus egyetemszervezési tervek Egerben, 1754–1948* 29.

³⁸ Uo. 31.

³⁹ VERÓK, *Az egyetemépítő Eszterházy Károly* 92.

iskolájának kialakításában az egyetem meghatározó, országos szerepet kíván betölteni.”⁴⁰ A változó jogszabályi környezet ellenére a pedagógusképzés a legnépszerűbb képzési terület az egyetemen: a 2023. évi általános felvételi eljárásban az előző évhez képest 67%-kal jelentkeztek többen az EKKE-re.

A pedagógusképzés több évtizedes hagyományára alapozva és a nemzetstratégiai célokat figyelembe véve a pedagógusképzés az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem fő profilja. A jelenben intézményünk az országban szinte egyedülálló módon a pedagógusképzés teljes portfóliójával rendelkezik (csecsemő- és kisgyermeknevelő, óvodapedagógus, gyógy-pedagógus, tanító, tanári szakok, pedagógusszakvizsga-programok, neveléstudományi doktori iskola). Elsősorban Egerben látjuk el az ehhez kapcsolódó oktatási feladatokat, de alapképzésben Jászberényben is több száz hallgató tanul. A tizenhét osztatlan közismereti tanári szak közel nyolcvanféle párosításban választható egyetemünkön, a közgazdász tanár és a pedagógiatanár szakmai tanári szakjaink mellett. A közismereti tanári szakjainkat rövid ciklusú, 2-4 féléves mesterképzésben is hirdetjük.

„Az egri tanárképző főiskolát, az Eszterházy Károly Katolikus Egyetemet szerte az országban évtizedek óta a tanárképzés fellegváraként emlegetik. Mindez a jelenben és a jövőben is felőseget ró ránk. Szentgyörgyi Albert szavai ma is érvényesek, miszerint olyan lesz a jövő, mint amilyen a ma iskolája. Mindannyian tudjuk, hogy a jó iskola csak jó pedagógusok együttműködő munkája által lesz eredményes. Jó iskolában pedig öröm a tanítás, ahol boldog gyermekek és boldog pedagógusok alkotják az iskola közösségét.

Az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem nemzetstratégiai fontosságú célkitűzése a magas szintű pedagógusképzés biztosítása. Meggyőződésünk, hogy mi is hozzájárulhatunk a jövőhöz értékorientált, nyitott és kreatív – megfelelő elméleti és gyakorlati felkészültségű – szakemberek képzésével. A stratégiánk és a jövőképünk megalkotása során deklaráltuk, hogy több évtizedes hagyományainkra alapozva a pedagógusképzés intézményünk fő profilja. A pedagógusképzés és -továbbképzés fejlesztésében, a 21. század iskolájának kialakításában meghatározó, országos szerepet kívánunk betölteni.

Egyetemünk stratégiájának részét képezi egy olyan pedagógusképzési modell (Eszterházy Pedagógusképzési Modell) működtetése, amelynek célja a pedagógus mesterség legteljesebb mértékű elsajátíttatása, a pedagógusjelöltek elméleti és gyakorlati felkészítése annak érdekében, hogy a megszerzett ismereteket és készségeket hivatásuk során magabiztosan és tudatosan, professzionálisan tudják alkalmazni. Képzési rendszerünkben központi szerepet kap a tapasztalás és a jártasság megszerzése.”⁴¹

⁴⁰ <https://uni-eszterhazy.hu/egyetem/jovokep> – utolsó letöltés: 2023. július 20.

⁴¹ PAJTÓKNÉ TARI, I., *Az Eszterházy Pedagógusképzési Modell célja* in *Gazdag örökség – eredményes jövő. Eszterházy Pedagógusképzési Modell. Megalapozó tanulmány.* szerk. PAJTÓKNÉ TARI, I. – KAKNICS-KISS, B., Eger 2023. [Megjelenés alatt.]

Alapképzésre épülő, két féléves, egyszakos tanárképzés az alábbi szakokon érhető el: biológiatanár, ének-zene tanár, fizikatanár, informatikatanár (digitális kultúra tanára), kémia tanár, matematikatanár, testnevelő tanár, vizuáliskultúra-tanár. 2023 augusztusától bizonyos tanári szakokra a tanárszak szakterülete szerint részben megfelelő alapszakokról is felvételt nyerhetnek hallgatók (pl. matematikatanárra közgazdász végzettséggel, biológiatanárra kertészmérnöki, fizikatanárra gépészmérnöki alapszakkal).

Azon alap- és mesterszakok körét, amelyekre tekintettel tanári szakképzettség szerzhető, továbbá azon közismereti tanárszakok körét, amelyek rövid ciklusú tanárképzésben meghirdethetők, minden évben a felsőoktatásért felelős miniszter közleményben határozza meg.

Az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem az Egri Hittudományi Főiskolával hallgatói jogviszonyban álló hittanár-nevelőtanár szakos hallgatók tanári felkészítésében, valamint ezen tanárszakkal társított közismereti tanárszakok (ének-zene tanár, történelemtanár) szakmai képzésében – a két felsőoktatási intézmény közötti együttműködési megállapodás alapján – is részt vesz.

Az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Neveléstudományi Doktori Iskolája az iskolák világát: a humán tényezők és a szakmethodikák sajátosságainak kortárs, valamint történeti és művelődéstörténeti vizsgálatát állítja a neveléstudományi kutatások fókuszába. A témakiírásokban érvényre jutnak az intézmény nevelés- és oktatástörténeti hagyományai, több évtizedes tanárképzési gyakorlata és a tantárgy-pedagógiákról kialakított elképzelései.

A külföldi példák azt mutatják, hogy a pedagógusképzés hatékonyságát nagymértékben javítja, ha a képzés teljes idejében, a szakmai-módszertani és a pedagógiai-pszichológiai tárgyak oktatásával összehangoltan, folyamatosan iskolai környezetben végeznek feladatokat a hallgatók. Ezek a tapasztalatok motiváló hatására dolgoztuk ki az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Tanárképzési Módszerét, amelynek markáns eleme a hazai pedagógusképzés módszertani kultúrájának megújítását célzó Komplex Alaprogram is. Intézményünkben érdemi szerepet vállal ebben a Pedagógiai Kar és a Pedagógusképző Központ. Biztosítjuk a diszciplináris és a módszertani tantárgyak közötti összhangot.

Képzési rendszerünkben a gyakorlatorientáltság központi szerepet kap. Ennek jegyében újult meg a tanári modul tanterve, majd ezt követően a tanítóképzése is. A tanárjelöltek munkájának a segítésére hallgatói támogatórendszert működtetünk, amelyben egyedülálló módon valósítjuk meg a mentorálást a gyakorlótanítás során a hallgató, a szakvezető/mentortanár és a szakmentor együttműködése által. Képzési rendszerünkben hangsúlyosan jelenik meg a gyakorlóiskolai feladatok egymásra épülő szervezése, együttműködés a külső gyakorlólévhelyekkel (partneriskolákkal), a belső és a külső összefüggő gyakorlat tartalmának, feladatainak összehangoltsága. Célunk a működő, élő kapcsolat fenntartása a gyakorlólévhelyekkel, a partnerintézményekkel és az egyetem Pedagógiai Kara, valamint a Pedagógusképző Központja között.

A tanári/pedagógusi pályán való elköteleződés kialakulásának folyamatában, kezdve a felsőfokú képzésre való alkalmasságtól a személyiségfejlődési folyamat támogatásáig számos lehetőséget biztosítunk hallgatóink számára, teret adva az önreflexióra, szükség esetén pedig az eredeti választások módosítására. Mivel a hallgatók kiválasztásakor, azaz a felvételi eljárásban a tanárképzésre jelentkezők körében nincs pályalkalmassági vizsga, nagyon jelentős a képzés során a Hallgatói Támogató és Szolgáltató Központban működő Karrier és Pályatervezési Iroda szerepe.

Az egyetemünkön működő Elemzési csoport aspirációs kutatásaiból (2020, 2021, 2022) látható, hogy a felsőoktatásba való belépés nagyon sok esetben nem egy jövőben elérni kívánt cél eszközeként, hanem önmagában való célként jelenik meg a felvételizőknél, illetve a képzésbe belépő hallgatóknál. Ezen életkorra jellemző pályaerettiségi szint több területen is komoly elmaradásokat mutat, tekintve, hogy 7-10 féléves képzésben való elköteleződésről van szó. A pályaválasztási érettség, beleértve a tanári/pedagógusi pálya választására vonatkozó döntést is, olyan területeken várna el megfelelő szintű érettséget, mint a döntési kompetencia, az információgyűjtés és -feldolgozás képessége, a saját döntési folyamatban való aktív részvétel, a célok és a jövőkép tervezésének a képessége, illetve mindennek a realitásba való helyezése.

Az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem kiemelt célja a magasszintű pedagógusképzés további megvalósítása, a gyakorlatorientált képzés megőrzése, valamint a pedagógusi szakma iránt elhivatott, a tradíciókat, katolikus értékrendet megőrző, eredményes pedagógusok képzése.

Az egyházi intézmények számára megfelelő szakember-utánpótlás biztosítása céljából a fenntartó Egri Főegyházmegye támogatásával új egyetemi ösztöndíjprogram indult 2022 szeptemberében, melyet az egykori egri érsekről, Pyrker János Lászlóról neveztek el.

A Pyrker-ösztöndíj keretében a tanulmányok végéig járó havi 100 ezer forintos támogatásra azok a nappali tagozatos óvodapedagógus, tanító, gyógypedagógus vagy osztatlan tanárszakon tanuló, aktív hallgatói jogviszonnyal rendelkező diákok pályázhatnak, akik vállalják, hogy a végzést követő két hónapon belül az Egri Főegyházmegye által fenntartott köznevelési vagy szakképzési intézményben helyezkednek el főállású foglalkoztatottként. Az első tanévben tizenhét hallgató nyerte el ezt a támogatást.

A pedagógusképzés jövője – középpontban az emberrel

A pedagógusképzés jövőjét számos tényező határozza meg, a külsők közül kiemelendők a minden korban fejlődő technológia és innováció, az aktuális társadalmi és kulturális kontextus, az oktatási politika és jogszabályok, a képzési programok és tartalom, az aktuális kutatásokon és jó gyakorlatokon nyugvó módszertanok, a gazdasági tényezők, a tanulók

igénye és motivációja, a nélkülözhetetlen kutatás és fejlesztés.⁴² Az új pedagógiai elméletek és gyakorlatok mindig beépülnek a tanárképzésbe, és végül, de nem utolsósorban jelentős szerepet játszanak a jövő pedagógusainak képzésében a munkaerőpiaci igények is. Az utóbbi kapcsán fontos kiemelni, hogy Magyarországon az állam után a második legnagyobb iskolafenntartó a katolikus egyház, az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem fenntartója, az Egri Főegyházmegye pedig 55 köznevelési intézményt működtet, így képes reagálni a munkaerőpiaci igényekre, hiszen a pedagógusképzésben részt vevők már a valós helyzettel ismerkednek meg képzésük során.

Egy modern katolikus pedagógusképző egyetem kiemelt hangsúlyt fektet arra a jelen-ségre, hogy a digitalizáció gyökeres technológiai változásokat hozott az oktatás világában, és ez a folyamat meghatározza a jelent és még inkább a jövőt. Az oktatás és tanulás módjai radikálisan megváltoztak a digitális technológiák terjedésével. A pedagógusképzésnek meg kell tanítania a jövő pedagógusait arra, hogyan használják ki ezeket a technológiákat hatékonyan és kreatívan és mindig a pedagógiai célnak megfelelően az oktatásban, az egyén és a közösség javára a társadalomban.⁴³ A digitális pedagógia módszertanát a pedagógusképzésben minden hallgató már a jelenben is elsajátítja, az új fejlesztések megjelenésével pedig folyamatosan új szemléletmódot kell megosztanunk a hallgatóinkkal, míg a Neveléstudományi Doktori Iskolában a rendkívül népszerű Iskolapedagógia modul mellett a Digitális Pedagógia modulban a jövő kutatótanárai felkészülhetnek hivatásuk gyakorlására, amivel hozzájárulnak az intézményükben folyó innovációhoz. A tanárok digitális kompetenciájának fejlesztése már a 2010-es években kezdődött és a jövőben is folytatódik majd.⁴⁴

A jövő oktatásának egyik fő kérdése, hogy mennyire sikerül megvalósítani az alkalmazkodást a tanulók változó igényeihez: a diákok igényei, preferenciái és tanulási stílusa folyamatosan reagálnak a környezetre. A pedagógusképzésnek fel kell készítenie a tanárokat arra, hogyan szervezzék meg az oktatást, hogy az megfelelően a különböző tanulók igényei-nek és előzetes tudásának, miközben jó példát és értékrendet adnak át a jövő nemzedékek-nek. Egyetemünk oktatói éppen ezért kutatásokat folytatnak a témában, konferenciákon vesznek részt és publikálnak. A tudományos közéletben való részvétel mellett ugyanakkor hangsúlyt kap a tananyagfejlesztés is, amely a jelenben egyetemünkön a Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszközből (Recovery and Resilience Facility – RRF) valósul meg. Az így fejlesztett tananyagok remek lehetőséget biztosítanak az online tesztelésre és számonkérésre, de az egyéni tanulási utak fejlesztésére is. Az egyéni tanulási utak mentén történő tanulás megvalósul a felsőoktatásban, majd ennek a szemléletnek a továbbvitele megtörténik

---

⁴² FALUS, I. – SZÜCS, I., *A didaktika kézikönyve*. Akadémiai Kiadó, Budapest 2022. <https://doi.org/10.1556/9789634548454>

⁴³ SZÜTS, Z., *A digitális pedagógia elmélete*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2020.

⁴⁴ <https://2015-2019.kormany.hu/hu/innovacios-es-technologiai-miniszterium/digitalis-jolet-program/dig-komp-a-digitalis-kompetencia-keretrendszer-magyarorszagon> – utolsó letöltés: 2023. július 20.

a köznevelésbe. A Katolikus Digitális Tananyagtárunk⁴⁵ célja, hogy olyan szakmailag megalapozott oktatási platformot kínáljon, amely tükrözi a katolikus életszemléletet és értékrendet. A rendszerben fejlesztett interaktív és digitális tartalmak elérhetőek minden olyan pedagógus és diák számára, akik rendelkeznek magyar oktatási azonosítóval, továbbá a katolikus hittantanárok is könnyedén hozzáférhetnek hozzájuk. Egyetemünk fejleszti a Nemzeti Köznevelési Portált⁴⁶ is, az így szerzett fejlesztői és módszertani tapasztalatokat a jövőben is hasznosítani tudjuk. A Pegazus oktatási keretrendszer elsősorban az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem oktatói és hallgatói számára lett kifejlesztve. Ez az e-learning rendszer teljeskörű támogatást nyújt a tananyagok tárolásához, szerkesztéséhez és összeállításához, valamint lehetőséget biztosít a hallgatók tevékenységének figyelemmel kísérésére és értékelésére. Emellett lehetőséget teremt az oktatók és hallgatók közötti digitális együttműködésre is, amely a jövő egyik fontos skillje lesz.⁴⁷

Korunk egyik legnagyobb kihívása, és már körvonalazódik, hogy ez a probléma a jövőben is velünk marad, az értékek, a tudás, valamint a tudomány relativizálása.⁴⁸ A probléma körnek számos eleme van. Ilyen az objektivitás és megbízhatóság veszélyeztetése az online elérhető ellenőrizhetetlen, gyakran teljes narratívákban épülő tartalmak által. Ha ugyanis minden tudást és értéket csupán relatív nézőpontnak tekintünk, elveszíthetjük az objektív valóság és az igazság megtalálásának lehetőségét. Ez vezethet a megbízhatóság és az értékek stabilitásának elvesztéséhez, ami a társadalmi és intellektuális bizonytalanságot növelheti. A jövő pedagógusainak ezért szilárdan állást kell foglalniuk az értékek és a tudás, az abszolút igazság mellett, amiben a hit és az egyház tanítása segítségükre van. A tudás és az értékek relativizálásának következménye, hogy megszűnhetnek az abszolút igazságok. Ez vezethet az erkölcsi és kulturális relativizmushoz, ami akadályozhatja az értékek védelmét és az erkölcsi normák fenntartását. Az értékek és a tudások megkérdőjelezése hozzájárulhat a társadalmi összetartás és egység elvesztéséhez, és különös kihívást jelent egy katolikus pedagógusképző számára. Az oktatásban a tudás és értékek relativizálása megnehezítheti az oktatók és diákok számára az objektív tartalmak és értékek közvetítését. Ez könnyen lehetőséget teremt a téves információk és torzulások terjedésére. Ezen kihívásban fontos szerepet játszik a digitális technológia, ugyanis az álhírek terjedése a legkönnyebben az online hálózatokban történik. Éppen ezért az Eszterházy Károly Katolikus Egyetemen a jövő pedagógusainak digitális kompetenciáit a hiteles források felismerésének érdekében is fejlesztjük. Mint egy katolikus egyetem, elköteleztünk vagyunk az egyház tanítói küldetése iránt, és intézményünk kiemelkedően fontosnak tartja a keresztény értékek közvetítését mind a kutatás, mind az oktatás

---

⁴⁵ <https://www.kattan.hu/> – utolsó letöltés: 2023. augusztus 15.

⁴⁶ <https://www.nkp.hu/> – utolsó letöltés: 2023. augusztus 15.

⁴⁷ <https://pegazus.uni-eszterhazy.hu/> – utolsó letöltés: 2023. augusztus 15.

⁴⁸ *Ferenc pápa beszéde az egyetemi és kulturális élet képviselőihez.* Budapest, 2023. <https://katolikus.hu/cikk/ferenc-papa-beszede-az-egyetemi-es-kulturalis-élet-kepviseleihez> – utolsó letöltés: 2023. augusztus 15.

során. A keresztény kultúra területén fellelhető kurzusok keretében is lehetőséget kínálunk az egyház tanításának mélyebb megismerésére. Ezek a kurzusok különösen népszerűek a pedagógus hallgatók körében.

Az inkluzív oktatás megvalósításán múlik, hogy a jövőben a pedagógusokra bízott tanulók fejlesztése egyforma mértékben történik-e majd. Az inkluzív oktatásnak az a célja, hogy minden tanulónak lehetőséget biztosítson a sikeres tanulásra, beleértve azokat is, akiknek speciális támogatásra van szükségük.⁴⁹ Ezen a téren az egyetemünkön népszerű gyógypedagógus képzés már sokat tett és tesz majd a jövőben is. A pedagógusképzésnek fel kell készítenie a tanárokat az inkluzív környezetben való hatékony oktatásra és differenciált támogatás nyújtására. Egyetemünk egyik kiemelt értéke a bevált pedagógiai modellen alapuló Komplex Alapprogram is, amely egy új szemléletet hoz a képzésbe a digitális pedagógiától kezdve a művészeti nevelésen keresztül az egyéni fejlesztésig. Ha egy pedagógus egy ilyen rendszerben tanul, akkor egy olyan jó példát lát, ami nagymértékben fog hatni rá, hogy a jövőben sikeres tanár legyen.

Az élethosszig tartó tanulás és folyamatos fejlődés nem csupán jelszavak, de komoly és konkrét feladatok is. A felgyorsult változások hatására a pedagógusoknak folyamatosan frissíteniük kell tudásukat és készségeiket a változó oktatási trendek és kutatási eredmények alapján, ebben nyújtanak segítséget az EKKE-n szervezett tanártovábbképzések.⁵⁰ Az oktatás egyre inkább kiszélesedik a hagyományos iskolai falakon kívülre is. A pedagógusképzésnek támogatnia kell a tanárokat a kooperatív és projektalapú tanulási módszerek alkalmazásában.⁵¹

Az egészség és a jólét a jövő egyik fontos kihívása, ugyanis a pedagógusok számára kiemelt fontosságú a fizikai és mentális egészség megőrzése, mivel az oktatási munka magas stresszszinttel és leterheltséggel járhat. A pedagógusképzésnek így fel kell készítenie a tanárokat a stresszkezelésre, az öngondoskodásra és a munka és magánélet egyensúlyának fenntartására, ahogy azt a Komplex Alapprogramban az Életgyakorlat-alapú alprogramban oktatjuk.⁵²

A teremtett világ védelme a természet megőrzésének oktatását is jelenti.⁵³ A pedagógusképzés pszichológiai modulja a jövőben egyre nagyobb mértékben foglalkozik majd a digitális technológia emberi elmére gyakorolt hatásával, míg a keresztény szemléletet erősítő tárgyakban helyet kell hogy kapjon a teremtésvédelem és a legfrissebb család-tudományi kutatások.

---

⁴⁹ CSÁNYI, Y. – PERLUSZ, A., *Integrált nevelés–inkluzív iskola*, in *Tanulmányok a neveléstudomány köréből*, szerk. BÁTHORY, Z. – FALUS, I. Osiris, Budapest 2001, 314–332.

⁵⁰ <https://tovabbkepzes.uni-eszterhazy.hu/kepzesek> – utolsó letöltés: 2023. augusztus 15.

⁵¹ MOGYORÓSI, Zs. – VIRÁG, I., *Iskola a társadalomban – az iskola társadalmá*, Líceum Kiadó, Eger 2015.

⁵² <https://www.komplexalapprogram.hu/cms/tartalom/megtekint/eletgyakorlat-alapuj-alprogram> – utolsó letöltés: 2023. augusztus 15.

⁵³ FERENC *Laudato si Áldott légy kezdetű enciklikája*. SZIT, Budapest 2015.

Végezetül pedig emeljük ki, hogy az oktatás egyre inkább partnerséget kíván a szülőkkel és a helyi közösséggel. A pedagógusképzésnek segítenie kell a tanárokat a hatékony kommunikációban és a pozitív együttműködés kialakításában a szülőkkel és a közösséggel.⁵⁴

---

⁵⁴ MOGYORÓSI, Zs., *Kapcsolati készségek, kommunikáció a mentorálás folyamatában*, in *Tanulástámogatás a felsőoktatásban: Online mentorálási kézikönyv*, szerk. PERJÉS, I. – HÉJJA-NAGY, K., Eszterházy Károly Egyetem, Eger 2017, 53–71.